STUDIUL ASUPRA CALITĂȚII VIEȚII LA PERSOANELE DE VÂRSTA A III-A

Doina LUPU, Facultatea de Psihologie şi Ştiinţe ale Educaţiei

The aim of the research: is to study the dimensions of quality of life at older people from families and those who are institutionalized in asylums. This was achieved through the following objectives: by reviewing the literature regarding the quality of life, defining the concepts of quality of life and life satisfaction, identifying particularities of the age to older persons, analyzing the factors influencing quality of life at older people.

În natură totul e supus influenței timpului, printre care şi organismul omului. De aceea bătrânețea este inevitabilă pentru tot ce este viu. În perioada dată au loc un şir de schimbări fizice şi intelectuale, iar reacțiile omului care îmbătrâneşte sunt cele mai diferite.

Situațiile problematice, legate de schimbarea ritmului de viață, influențează negativ asupra calității vieții bătrânilor. Din acest punct de vedere este necesar şi util de studiat etapa de dezvoltare a vârstei de regresie şi nu în ultimul rând calitatea vieții la persoanele în etate.

Imaginea bătrâneții care este vehiculată într-o anumită societate este extrem de importantă pentru modul în care persoanele de vârsta a treia sunt percepute de către ceilalți, precum şi pentru imaginea lor de sine. În societatea noastră, bătrânii sunt percepuți prin prisma mai multor stereotipuri. Părerile oamenilor despre persoanele în vârstă sunt cele mai variate, fie pozitive, sau negative, care determină atitudinea față de ei în societate.

În literatura ştiințifică se aduc drept exemple opiniile iluzorii, fondate pe şabloane negative, pozitive de apreciere. Un model din stereotipurile negative se prezintă astfel [4, p.219, 220]:

1. Majoritatea bătrânilor sunt săraci.
2. Unii trăiesc de azi pe mâine, din cauza inflației.
3. Oamenii în vârstă, de regulă, sunt slabi şi bolnavi.
4. Au nevoie de ajutor.
5. Îndeplinesc cu greu lucrul. Capacitatea de muncă, productivitatea, motivația, posibilitatea de a percepe noul şi activismul creator este mai redus, decât la tineri. Ei sunt supuşi mai uşor unor accidente.
6. Gândesc mai greu şi memoria lor este mai slabă. Este mai redusă şi capacitatea de instruire.
7. Deseori sunt rigizi şi dogmatici. Mulți dintre ei s-au împotmolit în ocupațiile lor, dar nu sunt în stare să îmbrățişeze altele.
8. Trăiesc într-o izolare socială şi suferă de singurătate. Unii se află în aziluri.
9. Nivelul intelectual al oamenilor în etate este cu mult mai inferior decât la majoritatea populației.

Stereotipurile se pot baza şi pe opinii pozitive. De exemplu:

1. Este categoria de populație destul de înstărită. Cei care lucrează îi asigură cu pensii şi ajutoare.

2. Sunt o potențială forță politică. Ei au drept de vot şi participă activ la alegeri. Ei sunt uniți şi mulți.

3. Intră uşor în relații cu oamenii. Sunt buni şi respectuoşi.

4. Sunt maturi în judecată, raționament. Au experiență de viață şi înțelepciune. Sunt interesanți.

5. Au răbdare să asculte oamenii şi sunt destul de îngăduitori față de copii.

6. Manifestă bunătate şi generozitate față de copiii proprii şi faşă de nepoți.

Azilurile pentru bătrâni sunt preocupate mai mult de îmbunătățirea serviciilor de întreținere a sănătății fizice, de asigurarea existenței şi nu prea sunt orientate spre aceea ca omul să se bucure de viață. Din acest motiv am ales să analizăm calitatea vieții la bătrânii instituționalizați şi a celor ce sunt domiciliați.

Referitor la Republica Moldova, aprecierea calității vieții reflectată prin nivelul de trai este foarte dificilă din cauza lipsei unor date statistice veridice pe majoritatea criteriilor enumerate şi, în primul rând, a numărului şi componenței populației.

Cercetarea dată se bazează pe teoria Universalistă [1, p.87-88], potrivit căreia se consideră că sistemul criteriilor de evaluare este universal, acelaşi pentru toți oamenii, pentru toate perioadele şi localitățile. Dacă acestea ar varia, o comparare directă a calității vieții din diferite societăți nu ar avea sens. Teoria lui A.Maslow „Ierarhia necesităților în contextul dezvoltării umane [Ibidem, p.95-100] reprezintă un alt exemplu de abordare a omului din perspectiva fundamentelor elementare, biologice ale existenței sale, precum şi a manifestărilor calitativ specifice la cel mai înalt grad omului.

Ipoteza cercetării: se presupune că bătrânii care stau acasă apreciază calitatea vieții lor ca fiind mai înaltă decât cei care sunt instituționalizați în aziluri.

Conceptul de calitate a vieții este abordat multidimensional. Se referă la standardul de viață al populației, luând în calcul următoarele aspecte: situația economică a gospodăriei, locuirea şi calitatea habitatului, nivelul de educație şi starea de sănătate, condițiile de muncă, timpul liber, relațiile sociale. Satisfacția față de viață se construieşte prin raportarea la domeniile vieții: familie, loc de muncă, sănătate, educație, venituri, viață socială, şi este filtrată de experiență, valori, aşteptări [3, p.171].

Calitatea vieții este înțeleasă ca „semnificația pentru om a vieții sale, rezultat al evaluării globale, din punctul de vedere al persoanei umane, a propriei vieți" [2, p.7].

În cercetare au participat 2 grupe de subiecți:

✓ I grup – 30 de bătrâni cu domiciliul în familie, dintre care 15 bărbați şi 15 femei, cu vârsta cuprinsă între 60 şi 88 de ani.

✓ II grup – 30 de bătrâni instituționalizați în azil, dintre care 15 bărbați şi 15 femei, cu vârsta cuprinsă între 60 şi 84 de ani. Bătrânii instituționalizați sunt din azilul din satul Bădiceni, raionul Soroca.

Evaluarea calității vieții la persoanele în etate s-a realizat prin intermediul chestionarului de măsurare a calității vieții persoanelor pensionate, care este alcătuit din 22 de întrebări ce se referă la 4 subscale: satisfacția față de viață, adaptabilitatea, intercomunicarea, stres.

Pentru a verifica dacă ipoteza se infirmă sau se afirmă am aplicat metoda de prelucrare a datelor statistice – criteriul t-Student, la scalele chestionarului de măsurare a calității vieții.

Tabel

Rezultatele obținute în urma aplicării metodei de prelucrare a datelor statistice-criteriul t- Student, la scalele chestionarului de măsurare a calității vieții

	Satisfacția față de viață		Adaptabilitatea		Intercomunicarea		Stresul	
	t	p	t	p	t	p	t	p
Bătrânii domiciliați/ bătrânii instituționalizați	1.853	nesem	0.701	nesem	1.601	nesem	1.702	nesem
Femei domiciliate/ femei instituționalizate	1.826	nesem	0.427	nesem	1.785	nesem	0.117	nesem
Bărbați domiciliați/ bărbați instituționalizați	0.825	nesem	0.562	nesem	0.392	nesem	2	nesem
Femei domiciliate/ bărbați domiciliați	0.523	nesem	0.057	nesem	0.36	nesem	0.103	nesem
Femei instituționalizate/ bărbați instituționalizați	1.268	nesem	0.044	nesem	1.649	nesem	2.019	nesem

Analiza statistică realizată pe eşantionul nostru evidențiază că nu există diferențe în aprecierea calității vieții bătrânilor cu domiciliul în familie şi a celor instituționalizați, deoarece conform valorilor variabilei *t* (repatiția Student), rezultatele obținute nu sunt semnifcative. Prin urmare, putem afirma că ipoteza se infirmă.

Referințe:

1. MILICENCO, S. *Dimensiuni conceptuale ale calității vieții.* Note de curs. Chişinău: CEP USM, 2006.
2. PLEŞA, R., ROTARIU, T. *Aspecte ale calității vieții persoanelor vârstnice pensionate din Valea Jiului*. Teză de doctorat. Cluj-Napoca: Universitatea „Babeş Bolyai", 2011.
3. POP, C. Calitatea vieții în România. În: *Revista Calitatea vieții,* XVIII. Bucureşti, nr 1-2, 2007, p.169-197.
4. TROFĂILĂ, L. *Psihologia dezvoltării*. Chişinău: SA „Tipografia Reclama", 2009.

Recomandat
Angela POTÂNG, dr., conf. univ.